

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

APRENDRE A EMPENDRE EN EL SECTOR AUDIOVISUAL

El MOOC com a eina per millorar l'empleabilitat

- Romeo, Marina

Universidad de Barcelona

Departamento de Psicología Social. Facultad de Psicología.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

mromeo@ub.edu

- Yepes-Baldó, Montserrat

Universidad de Barcelona

Departamento de Psicología Social. Facultad de Psicología.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

myepes@ub.edu

- Aguilar, Carlos

Universitat de Barcelona

Departamento Didáctica de la Educación Visual y Plástica. Comunicación Audiovisual.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

carlos.aguilar@ub.edu

- Garcia, Mª Angeles

Universidad de Barcelona

Departamento de Filología Hispánica. Facultad de Filología.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

garciaasensio@ub.edu

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

- Bosch, Emma

Universitat de Barcelona

Departamento Didáctica de la Educación Visual y Plástica. Comunicación Audiovisual.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

emmabosch@ub.edu

- Sánchez, Lydia

Universitat de Barcelona

Departamento Didáctica de la Educación Visual y Plástica. Comunicación Audiovisual.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

lsanchezg@ub.edu

- Bursset, Silvia

Universitat de Barcelona

Departamento Didáctica de la Educación Visual y Plástica. Comunicación Audiovisual.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

sbursset@ub.edu

- Gustems, Josep

Universitat de Barcelona

Departamento de Didáctica de la Expresión Musical y Corporal. Facultad de Formación del Profesorado.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

jgustems@ub.edu

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

- González, Vicenta

Universidad de Barcelona

Departamento de Filología Hispánica. Facultad de Filología.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

vicentagonzalez@ub.edu

- Martín, Carolina

Universitat de Barcelona

Departamento Didáctica de la Educación Visual y Plástica. Comunicación Audiovisual.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

carolinamartin@ub.edu

- Berger, Rita

Universidad de Barcelona

Departamento de Psicología Social. Facultad de Psicología.

Paseo de la Vall d'Hebron, 171. 08035 Barcelona (España).

ritaberger@ub.edu

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

---

1. RESUM:

Es presenta la posada en marxa d'una acció d'innovació docent, promoguda des de l'ensenyament de Comunicació Audiovisual de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB, i portada a terme pel Grup Consolidat d'Innovació Docent GIDC-CAV. Aquesta té com a objectius generals crear continguts i recursos digitals sobre l'emprenedoria en l'àmbit de la comunicació audiovisual en format MOOC i el desenvolupament i l'aplicació d'eines de seguiment del procés d'avaluació i d'aprenentatge.

2. ABSTRACT:

We present the implementation of an educational innovation, promoted by the Audiovisual Communication Studies at the School of Library and Information Science at UB, and undertaken by the Consolidated Teaching Innovation Group GIDC-CAV. The aim is to create a MOOC in the field of Audiovisual Communication, developing conceptual content and digital resources on entrepreneurship and tools for monitoring and assess the learning process.

3. PARAULES CLAU: *MOOC, empenedoria, comunicació audiovisual, competències transversals, indicadors d'avaluació* / **KEYWORDS:** *MOOC, entrepreneurship, audiovisual communication, transversal competences, assessment indicators*

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

---

4. DESENVOLUPAMENT:

a) Objectius

El desenvolupament i creixement experimentat pel sector audiovisual ha comportat un alt nivell de professionalització, assentat en un aprenentatge per competències, en constant adequació a les demandes socials. En conseqüència, el sector audiovisual necessita professionals especialitzats, polivalents en la seva relació amb la tecnologia i amb els continguts dissenyats i produïts (Scolari, 2008), que a més siguin flexibles davant els canvis.

En la formació d'aquests professionals també hi ha hagut millores substancials en els últims anys. Un dels més significatius ha estat el pas de llicenciatura a grau en el context de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), el qual ha provocat canvis profunds en el sistema educatiu, amb l'evolució d'un model educatiu vertical i unidireccional, basat en la transmissió de coneixements, a un procés d'ensenyament-aprenentatge dinàmic i centrat en l'alumne (Ruiz, 2010).

Tanmateix, en els diversos treballs que el nostre grup d'innovació i recerca en docència (Grup d'Innovació Docent Consolidat en Comunicació Audiovisual GID-CAV de la Universitat de Barcelona, GIDCUB-11/CAV) hem pogut constatar l'existència de diferències significatives entre la formació que el pla d'estudis en Comunicació pot aportar als estudiants i allò que el sector demanda (García, Aguilar, Romeo, Yepes, Burset, González, i Sánchez, 2011; Romeo, Yepes, Burset, García, González, Sánchez, i Berger, 2012). En aquest sentit, en un mercat altament competitiu, caracteritzat per canvis continus a nivell tecnològic una de les principals necessitats dels nous egresats és trobar nínxols d'ocupació, que es tradueix en la necessitat *d'emprendre en l'emprenedoria*.

Davant d'aquesta situació, el nostre projecte, reconegut i finançat pel Vicerectorat de Política Docent de la Universitat de Barcelona (2013PID-UB/008), i amb el

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

---

suport de l'ensenyament de Comunicació Audiovisual i de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB, té com a **objectius generals**, per una banda, crear continguts i recursos digitals nous sobre emprenedoria en l'àmbit de la comunicació audiovisual en format MOOC (*Massive Open On-line Course*), i per l'altra, el desenvolupament i aplicació d'eines de seguiment i registre del procés d'avaluació i d'aprenentatge dels estudiants inscrits en el curs creat. En concret, els **objectius específics** que perseguim amb el desenvolupament d'aquesta activitat formativa són:

- Aconseguir la satisfacció, tant dels estudiants com del professorat i professionals del sector implicats en el MOOC, en relació als continguts, aspectes formals, i nivell d'adequació a les expectatives prèvies.
- Aconseguir una alta implicació i una taxa alta de finalització del curs, així com un alt nivell de rendiment i l'adequació entre costos tècnics i humans que comporta el desenvolupament de l'activitat i les competències assolides pels estudiants.

b) Descripció del treball

La nostra proposta d'innovació docent s'emmarca en un projecte institucional promogut des de l'ensenyament de Comunicació Audiovisual i des de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona, i compta amb el suport del Cap d'Estudis del Grau. A més, des del Vicerectorat de Política Docent de la Universitat de Barcelona s'ha fet una ferma aposta pel desenvolupament de MOOCS, en sintonia amb la darrera convocatòria de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (Resolució Eco/1416/2013, de 25 de juny) per al finançament de projectes per al foment de la creació o millora dels cursos en línia oberts i massius oferts per les universitats catalanes i els centres de recerca de Catalunya per al curs 2013-2014 (MOOC's).

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Per la nostra banda, hem considerat els MOOCS com a proposta d'intervenció directa sobre l'alumnat donat que entre els seus avantatges s'assenyalen que facilita l'accés a continguts actualitzats, pràcticament sense límit de temps ni espai, si bé el seu valor s'incrementaria, segons experts del nostre país com Jordi Sancho (UB) o Roberto Hernández (UOC), amb un enfocament cap al desenvolupament de competències (no només d'assimilació de coneixements conceptuals) i un aprenentatge més contextualitzat, més actiu, més social i més col·laboratiu (SCOPEO, 2013).

La nostra proposta integra tots aquests aspectes amb l'objectiu de desenvolupar la capacitat d'emprenedoria. Val a dir que en el disseny i validació del projecte es compta amb la participació de professionals amb llarga experiència en el sector audiovisual, legal i de gestió per tal de treballar continguts, competències i estratègies relacionats amb l'emprenedoria en aquest àmbit.

El disseny del MOOC aborda la competència d'emprenedoria, assenyalada com a necessària i clau per a la inserció laboral per part dels empleadors, estudiants, professors i responsables acadèmics. Per tal d'arribar als estudiants internacionals, hem plantejat el desenvolupament dels materials en diversos idiomes. En concret, els materials audiovisuals (vídeos) es presenten en versió original (català/castellà) subtitulada en anglès, mentre que les infografies i els materials escrits són en anglès.

El MOOC que proposem s'estructura en 5 unitats temàtiques a desenvolupar en 20 hores estimades de treball autònom i 15h de treball on-line. A més de les competències del "saber" administrativo-legal necessàries per emprendre, els estudiants que participin al MOOC desenvoluparan les següents competències transversals: Capacitat de reflexió crítica i ètica, Capacitat creativa i emprenedora (capacitat de formular, dissenyar i gestionar projectes / capacitat de cercar i integrar coneixements i actituds), Assertivitat, i Treball en equip i lideratge.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Per tal d'adquirir les competències descrites, el MOOC planteja els següents objectius:

- Entendre i diferenciar els conceptes d'innovació, desenvolupament i investigació en l'àmbit audiovisual
- Valorar críticament les competències de l'emprenedor en el sector audiovisual
- Comprendre i reflexionar sobre el format d'empresa/ autoempresa més adequat a les característiques psicosocials de l'estudiant i el seu encaix en el mercat laboral
- Conèixer l'operativa administrativa-legal per a la creació d'una empresa de producció audiovisual a Catalunya
- Conèixer les fonts d'informació per a treballar en l'àmbit audiovisuals dins i fora de Catalunya

Les eines pedagògiques que es posen a disposició dels alumnes són Vídeos i podcasts il·lustratius de continguts, de diferents durades (Curts, d'entre 1-3 min, i Mitjans, d'entre 3-7 min), Lectures (d'ampliació dels continguts desenvolupats en el MOOC), Activitats i materials addicionals (als vídeos i lectures poden aparèixer vincles a activitats addicionals o informacions complementaries), Animacions i Infografies (que sintetitzen de forma gràfica els continguts desenvolupats), i Exercicis d'autoavaluació en diferents formats (veritat / fals, paraula incorrecta, ordenació de frases, omplir els buits, de relació, ...).

A més, de cara a garantir l'aprenentatge cooperatiu entre els propis estudiants, es desenvolupen eines on plantejar o respondre dubtes, com ara els fòrums de discussió (al propi MOOC i al Facebook), xats i el hashtag del curs a Twitter.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Un cop implementat el MOOC, els **indicadors d'avaluació** que ens permeten analitzar el nivell d'assoliment dels objectius i la millora continuada del curs són els següents:

- **Indicadors tous (percepció i autoavaluació).** Es tenen en compte no només els nivells de satisfacció i adequació a les expectatives i interessos dels propis estudiants, sinó també els del professorat i professionals del sector audiovisual.
- **Indicadors durs (eficàcia i eficiència):** Els resultats durs s'obtenen a partir de les fonts secundàries (resultats acadèmics, taxa d'abandonament i recursos tècnics i humans emprats).

A tall d'exemple, per tal d'assolir un dels objectius del MOOC, concretament el referit a “Conèixer l'operativa administrativa-legal per a la creació d'una empresa de producció audiovisual a Catalunya”, mostrem la captura de pantalla de la proposta visual del nostre MOOC que inclou la imatge corporativa i els elements fonamentals de disseny (II·lustració 1)

The screenshot shows the MOOC interface for 'Emprender la Emprendeduría'. At the top, there are logos for 'Universitat de Barcelona', 'm o o c Emprender la Emprendeduría', and 'GIDCAV grup d'innovació docent i d'investigació en comunicació audiovisual'. Below the logos are navigation links: 'Home', 'Recursos', 'Foro', 'Progreso', and 'Contacto'. The main content area is divided into three columns:

- Bloques temàtics:** A list of topics including 'Emprender en el sector audiovisual', 'Buscar e identificar oportunidades', 'Valorar la viabilidad', and 'Formas jurídicas y trámites'. Under 'Formas jurídicas y trámites', there are sub-topics: '1 Formas jurídicas' (with sub-items 1.1 Trabajo autónomo, 1.2 Trabajo por cuenta de otro, 1.3 Sociedad, 1.4 Cooperativa) and '2 Trámites'.
- 1.3 Sociedad:** A video player showing a man, Francisco López, identified as 'Gestor'. The video player has a 'Texto simulado' and 'Otro texto simulado' button below it.
- Puntos Clave:** A list of key points for 'Sociedad': '-Texto simulado', '-Otro texto simulado', '-Simulando el texto que estará aquí', and '-Texto simulado'.

II·lustració 1. Captura de pantalla del bloc temàtic IV

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Pel que fa a les eines de seguiment del procés d'avaluació i d'aprenentatge, mostrem a la II·lustració 2 i II·lustració 3 una de les modalitats que hem dissenyat a partir d'un exercici de Veritat/fals.

II·lustració 2. Captura de pantalla del bloc temàtic IV – Activitat d'auto seguiment de l'aprenentatge (tipus veritat / fals)

Tal i com assenyalàvem anteriorment, en aquesta activitat l'estudiant ha de triar si l'afirmació és veritat o fals i immediatament se li facilita el feedback sobre la seva resposta (II·lustració 3).

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Il·lustració 3. Captura de pantalla del bloc temàtic IV – Activitat d’autoseguiment de l’aprenentatge (tipus veritat / fals)

c) Resultats i/o conclusions

L’informe de L’AQU (2011), *Universitat i treball a Catalunya 2011*, en l’apartat referit a la inserció laboral dels egresats en el sector de la comunicació, si bé assenyalava l’alta taxa d’ocupació, també indica que aquesta ha patit una caiguda d’un 2,28% entre 2008 i 2011.

En aquest marc, el principal resultat esperat d’aquest projecte és la millora en l’ocupabilitat dels egresats en l’àmbit de la comunicació. El curs està dirigit a egresats dels estudis de Comunicació Audiovisual a nivell nacional i internacional, així com a persones que tinguin interès en aquest àmbit i amb formacions afins com periodisme, publicitat i relacions públiques, cinema, etc. (Libro Blanco Títulos de Grado en Comunicación, ANECA, 2005).

Mostra de l’impacte d’aquests estudis a nivell nacional (Civil, Blasco, i Guimerà, 2013), és l’existència de 33 graus, 24 màsters i 14 doctorats vinculats a l’àmbit de la

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

---

comunicació. Segons el mateix informe, i citant dades de la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, en el curs 2012-2013 hi ha hagut 10.661 estudiants inscrits en els “33 graus d'un total de 15 titulacions diferents” (p.320).

En aquest context, un dels aspectes més innovadors del projecte és que les propostes d'acció reverteixin no només en la millora de l'aprenentatge dels estudiants, sinó molt especialment en la seva inserció laboral a partir del desenvolupament de competències de caràcter professionalitzador (Rodríguez i Navarro, 2010), emprant com a model flexible de formació els *Massive Open On-line Course* (MOOC).

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

AQU (2011). *Universitat i treball a Catalunya 2011. Estudi de la inserció laboral de la població titulada de les universitats catalanes*. Barcelona: AQU. Disponible a http://www.aqu.cat/doc/doc_14368286_1.pdf

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) (2005). *Libro Blanco Titulos de Grado en Comunicación*. Madrid: ANECA. Disponible a http://www.aneca.es/var/media/150336/libroblanco_comunicacion_def.pdf

Civil, M., Blasco, J. J., i Guimerà, J. A. (Eds.) (2013). *Informe de la comunicació a Catalunya 2011-2012*. Barcelona: Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB), Generalitat de Catalunya. Direcció General d'Atenció Ciutadana i Difusió. Disponible a http://incom.uab.cat/informe/download/informedelacomunicacioacatalunya20112012_incomuab.pdf

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

García, M. A., Aguilar, C., Romeo, M., Yepes, M., Bursset, S., González, V. i Sánchez, L. (2011, Juliol). *Las asignaturas Proyectos en el grado de Comunicación Audiovisual de la Universitat de Barcelona: un ejemplo de evaluación por competencias*. VIII Jornadas Internacionales de Innovación Universitaria. Madrid (Universidad Europea de Madrid).

RESOLUCIÓ ECO/1416/2013, de 25 de juny, per la qual s'aproven les bases reguladores i s'obre la convocatòria d'ajuts per al finançament de projectes per al foment de la creació o millora dels cursos en línia oberts i massius oferts per les universitats catalanes i els centres de recerca de Catalunya per al curs 2013-2014 (MOOC's). Disponible a http://www10.gencat.cat/agaur_web/generados/catala/home/recurs/doc/bases_doc_moocs2013.pdf

Rodríguez, J. A. C. i Navarro Y. (2010). Importancia de la orientación profesional en el desempeño de competencias profesionales y aumento de la empleabilidad dentro del marco del espacio europeo de educación superior. *Qurrriculum: Revista de Teoría, Investigación y Práctica Educativa*, 23, 165-180.

Romeo, M., Yepes, M., Bursset, S., García, M. A., González, V., Sánchez, L, i Berger, R. (2012). Desarrollo de la materia Proyectos. Grado de Comunicación Audiovisual. Universitat de Barcelona. *Revista de Formació e Innovación Educativa Universitaria (REFIEDU)*, 5(2), 122-132.

Ruiz, J. M. (2010). Evaluación del diseño de una asignatura por competencias, dentro del EEES, en la carrera de Pedagogía: Estudio de un caso real. *Revista de Educación*, 351, 435-460.

Scolari, C. (2008). *Hipermediaciones. Elementos para una teoría de la comunicación digital interactiva*. Barcelona: Gedisa.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

SCOPEO (2013). MOOC: Estado de la situación actual, posibilidades, retos y futuro.

Scopeo, 2. Disponible a <http://scopeo.usal.es/wp-content/uploads/2013/06/scopeoi002.pdf>